

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

CURENTE.

Deseori suntem izbiți de răutatea și batjocura ce respiră din multe notițe, știri și articole ale presei mari, de câteori e vorba de biserica creștină, și chiar despre credința creștinească. Cetitorul zilnic al acestor gazete, rămâne uimit de goana sistematică împotriva ori cărei credințe pozitive, și surprinde tactica urmărită de secole împotriva bisericii: a-i calomnia instituțiile, a-i persifla tainele, a-i batjocori slujitorii. Și deoarece tactica aceasta a adus totdeauna rele și desbinări în biserică, a avut totdeauna ceva rezultat pozitiv, cei interesați se folosesc și acum de ea. Deosebirea între lupta ce se dă acum împotriva bisericii și între lupta ce se dă cu două secole înainte de pildă stă în faptul, că azi sunt mult mai numeroase mijloacele, prin cari poate răsufila ura dușmanilor veșnici ai bisericii. Azi au în mână nenumăratele pagini ale ziarelor, întrunirile, congresele. Dar ceea ce le ajută mai mult lupta lor pe care-o cred de atâta vreme distrugătoare, și care lasă totuși biserica neatinsă, sunt așa numitele curente. Curente științifice, curente filosofice și sociale.

Societatea omenească evoluează mereu după însăș porunca dumnezeiască: fiți desăvârșiți. Porunca aceasta deși o cunoaștem și din Evanghelie, e și o cerință naturală, sădită în sufletul fiecărui om. Orice înaintare deci, orice perfecționare fie pe terenul politic, fie pe cel social sau cultural, științific, nu poate fi adusă ca dovadă împotriva bisericii și a credinței creștinești, când însăș biserica creștină are scris pe steagul său de luptă perfecționarea omului, deci și a societății omenești. Marile schimbări în viața omenimii sunt produse de curente, de acele

mișcări, pe cari încă nime nu le poate tălmăci temeinic, dar cari isvoresc, se pare, din însăș firea omenească. Aceste curente încă nu pot fi dușmane ale bisericii, pentru că iată, cele adevărate au rămas, s'au întrupat, fără ca biserica să se fi prăbușit.

Dar, urmărind biserica civilizației omenești, dela Hristos încoace, vom băga de seamă, că totdeauna pornirea acestor curente a fost însoțită de o luptă desnădăjduită în potrivă bisericii creștine. De câteori societatea omenească trebuie să treacă în evoluția sa printr'o nouă frământare, dușmanii bisericii, cari au stat veșnic la pândă, s'au ridicat din umbră, și au început să trimițeze moartea bisericii cu o bucurie nebună. Un om, cinstit de Dumnezeu cu minte mare, descopere o lege de astronomie după ani de muncă stăruitoare, după observații de o viață întreagă. Vede, simte, că nu el a creat legea aceea, și în vreme, ce o admiră și își descopere capul înaintea marelui necunoscut, dușmanii bisericii strigă în lume decenii întregi, că nu este Dumnezeu.

Intr'o țară, degenerând căpetenia statului, poporul nu mai poate suferi nedreptățile ce i-se fac. Se răscoală și cearcă să-și armonizeze viața politică și socială. Sa spunem: regele e făcut imposibil și se proclamă republica. Dușmanii bisericii vin numai decât și vestesc cu bucurie: sfârșitul bisericii catolice în Portugalia. Ca și când biserica creștină ar atârna dela ființa unui stat ca monarhie, ori ca republică. Neamul românesc e liber, e chiar dator să cerce așa află forma cea mai corespunzătoare de stat, ca astfel să se poată perfecționa. Și e prostie să afli armă de atac împotriva bisericii din faptul, că într'o țară se schimbă modul de guvernare.

Dușmanii bisericii însă au aflat

viața deosebitelor curente în viața popoarelor, ca tot atâtea drumuri, pe cari să poată eși împotriva ei, ca la o învingere sigură. Au știut totdeauna să denatureze faptele, rezultatele pozitive, au știut să le dea explicări, cari nu erau în mintea celor ce au pornit mișcarea. Au știut să arete biserica ostilă ori cărei înaintări.

Biserica a răspuns nu împotriva miezului de adevăr, ce aducea fiecare curent în viața omenimii, ci împotriva falsei înfățișeri, sub care prezintau mulțimei acel curent, dușmanii ei. Și această luptă pentru adevăr purtată din partea bisericii tot ei o prezentau lumii ca dovadă despre neputința bisericii de a înțelege viața modernă.

Perfidia detractorilor bisericii e evidentă. Și totuși mulți oameni sunt duși în rătăcire prin zilnicile lor eșiri împotriva bisericii. Dacă chiar noi avem o seamă de oameni, cari vorbesc și scriu cu dispreț despre instituțiile și așezămintele bisericii, e numai din cauza atacurilor aduse bisericii, mici răutăți, pe cari le aud sau mai ales, le citesc zilnic.

Și zic acești oameni ai noștri: astăzi toată lumea judecă așa. Curentul, care stăpânește azi opinia publică e cel represintat și de noi. De pildă incapacitatea ce există între un om cult și mărturisirea păcatelor.

Dar nu-și dau samă de un fapt. Anume curentul modern e numai acesta: să-ți prețuiești și să-ți cultivi mintea cât poți mai mult. Să faci să strălucească acest dar al lui Dumnezeu. Nu-și dau seama, că numai dușmanii bisericii au fost aceia, cari au susținut că-i o umilire pentru mintea omenească spovedirea.

Vom înțelege mai bine perfidia acestor dușmani, cari ca niște umbre

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

11

Dar Lichtenstein — așa se chema cavalerul cruciat — nici la asta n'a răspuns nimic. Și răsucindu-și încă odată mustața sa gălbinie și-a tras calul mai la o parte și nici nu s'a uitat la Zbisko și Mazko.

Atunci cei doi Bogdaniec scrișnind în dinți de mânie, puseră mâna pe săbii și Mazko îl agrăi infuriat:

— Grijă de tine, căne cruciat ce ești! Voi face jurământ, și când nu vei mai purta demnitatea de sol, te voi afla chiar și la marginea pământului.

— Nu vătâna, cavalerie! — zise Povala, deși și lui i-se suise tot sângele în cap, — dar acum principesa trebuie să se întrepună pentru fratele tău, altcum ușor poate să i-se schimbe soartea spre rău.

Și după acestea porni după viteazul cruciat și ajungându-l, stete cu el de vorbă. Dar Zbisko și Mazko văzură bine, că cruciatul germân tocmai așa tractează și cu Povala ca și cu ei, din care cauză s'au infuriat și mai mult. De altcum cavalerul polon se reintors iarăși la ei și le zise:

— L'am rugat eu în interesul vostru, dar nemernicul ăsta de germân mi-a spus, că numai așa vă va da iertare, dacă îi împliniți dorința.

— Și ce dorește?

— Mi-a spus cam acestea: — „Acum merg la principesa de Mazovia, ca să o salut, și să-i spun, că dorința mea este, ca amândoi cavalerii să se coboare de pe cal, să-și depună coifurile și cu capul descoperit să ceară dela mine iertare“.

— Asta e greu, mai ales pentru un cavaler, — adause Povala privind spre Zbisko; — eu însă totuși vă dau sfatul, să-i împliniți dorința. În caz contrar cine știe, ce soarte poate să-l ajungă pe băiat, poate chiar paloșul călăului! Urmă o tăcere adâncă. Mazko și Zbisko stăteau nemșcați fără să scoată o vorbă.

— Și cum vă decideți? — întrebă în sfârșit Povala.

Atunci Zbisko, care stătea liniștit răspunse cu demnitate, cași când ar fi îmbătrânit dintr'odată cu douăzeci de ani.

— Întâmplă-se ori și ce. Voința tinărilor încă e putere!

— Nu te pricep.

— Dacă aș avea chiar două capete, pe amândouă le-ar putea sburători în aer călăul, dar onoarea mea nu o poate știrbi nime.

— Dar tu ce zici? — întrebă Povala și pe Mazko.

— Eu zic — replică Mazko, — că pe băiatul ăsta l'am crescut eu de tinăr. El este ultimul vlăstar al familiei noastre, căci doar eu sunt bătrân... Dar ceea ce dorește cănele acela, nu o poate îndeplini, deși reeunosc, că a greșit când l'a atăcat.

Și iubirea cea mare ce o nutria pentru fratele său erupse cu o așa putere, încât cu

mânile-i vânjoase strânse pe băiat în brață. Iar buzele-i tremurătoare spuneau încet:

— Zbisko!.. Zbisko!..

Tinărul Bogdaniec, văzând iubirea cea cea mare, nu se putu stăpâni să nu zică:

— În adevăr nu credeam, că mă iubești așa de mult!

Povala continuă astfel:

— Din ce în ce mă conving, că sunteți cavaleri bravi și fiindcă Zbisko promise pe onoarea lui de cavaler, că se va însuina înaintea judecătoriei, nu-l voi încarjera. De altcum nu va temeți. Câtva timp cavalerul germân va petrece în Tyniec și eu voi putea vorbi mai iute cu regele decât el. Cred, că voi isprăvi ușor toată afacerea.

— Batăr de iași zdroqi oasele gemănului — zise Zbisko.

— Poate că în interesul onoarei tale de cavaler te poți reținea — replică Povala, — dar e fapt, că nu-ți poți înfrâna vorbele.

— Ceea ce am zis, o susțin — răspunse Zbisko, — de i-ași fi sfârșit oasele!

— Povala însă se întoarse din nou către Mazko cu cuvintele:

— Crede-mi, iubite, tinărului ăstuia trebuie să-i pui scâluz la gură, altcum atâtea vorbește până ce odată își va pierde capul.

— Tu-l poți scăpa, iubitul meu cavaler. — se rugă Mazko — numai să vorbești cu regele.

— Dar ce să facem cu germănu? Eu nu-i pot lega limba!

— Adevărat!

Frații Bogdaniec, plecându-și capul se reintoarseră din nou la principesa. Împreună cu ei se refutoarse și Povala și câțiva soți de ai lui, cari până atunci să întreținuseră cu servitorii cavalerului cruciat.

Acum însuși cavalerul cruciat era lângă principesa. Buchetul din pene de păun din coif se legăna de boarea vântului din amurg.

— Ce creatură curioasă a lui Dumnezeu e și un cavaler cruciat, ca ăsta! — zise Povala. — Dacă tractezi aspru cu el e supus întocmai ca un călugăr cerșitor, dar dacă se simte, că el e mai puternic, atunci e mai îngâmfat chiar și decât Lucifer! Acum încă n'a dorit mai mult, decât să ceară iertare și mă bucur, că nu i-a succes.

— Nu, nu! răspunse Zbisko!

— Nici nu v'arâtați, că sunteți năcăjiți, căci poate și-ar bate și joc de voi.

Într'aceea sosiră lângă suita principesei. Cavalerul cruciat îndată ce ia observat, privi cu dispreț la frații Bogdaniec, cari s'au făcut, că aici nu-l observă. Zbisko alergă cu calul lângă Danusia și întrebă una alta despre Cracovia, carea se vedea bine din vârful colinei, până atunci Mazko spuse, unuia dintre studenții ce aveau citeră, cum cavalerul din Tacev, rupse lancea lui Zbisko, ca pe o trestie subțire.

— Și pentru ce o rupse? — întrebă un student.

— Pentru că Zbisko o ridică din glumă asupra cavalerului germân.

Studentul credea că fost chiar glumă, dar văzând seriozitatea cu care povestea Mazko, tăcu, fără să mai întrebe ceva. Cava-

lerul cruciat, însă deveni tot mai infuriat. În credința ca Mazko și Zbisko la urmă îl vor asculta, era convins că și-a ajuns scopul, dar văzându-se la urmă amăgit, să depărtă salutând respectuos pe principesa.

Nici Povala nu și-a mai putut reținea furia și se amestecă și el în vorbă.

— Fii liniștit cavalerie! Imprejurimea e liniștită și sigură. Până în Cracovia și așa nu vă atacă nimenea, fără doar vre-un cavaler tinăr din glumă...

Lichtenstein respunse: Nici până acum nu ți-am căutat scutul, ci numai pentru voia societății m'am alipit de suita ta. Cu toate aste probabil să ne mai vedem... ori aici în curtea domnitorului, ori în alt loc... Și fiindcă ultimelo vorbo le-a spus într'un ton amenințător, de aceea Povala ridicându-și măestos capul răspunse sârbătorește:

— Să dea Dumnezeu!

Apoi dându-se la o parte mormăi cuvintele aste, pe cari le-au putut înțelege toți cei din suita principesei:

— Mi-ar mai plăcea dacă te-aș putea ridica din șea și să te țin în vârful sulitei prin aier până ce mi-s'ar obosei mâna!

Începu să vorbească apoi cu principesa, pe care o cunoștea demult. Voia adică să o roage, ca să iee pe Zbisko în apărare și să vorbească pentru el cu regele, dar nevoind ca principesei să-i strice voia bună de până acum, îi povesti mai mult ca într'o glumă totul ce s'a petrecut între Zbisko și cavalerul cruciat. Anna Danuta zise una bună de Zbisko, care așa de ingrabă voia să câștige buchetul din pene de păun, — dar ceilalți, cari de asemenea ascultau încordați povestirea, întrebau și de amănunte și se mirau cum de Povala rupse așa ușor lancea lui Zbisko.

Cavalerul lăudăros dela fire era fericit că-și putea povesti pățaniile lui. Între altele spunea, cum în curtea regelui Filip din Burgundia, s'a duclat cu un cavaler din Ardenie. Spunea că la cel dintâi atac al lor, lăncile amânduror s'au făcut puzderii, el l'a prins repede de subsuori, l'a ridicat din șea și deși era îmbrăcat din creștet până în tălpi tot în fier, l'a aruncat prin aer câțiva metri. Pentru bravura asta, Filip i-a dăruit un lanț de aur, iar regina și-a tras un păpuc de catifea și i-l'a dat lui. De atunci acest păpuc îl poartă pe coif.

Mai mult s'au mirat ascultătorii, când începu să povestească Nicolae Dingola.

— În vremea de azi nu mai sunt tinerii, cum am văzut când eram copil, sau cum îmi spunea tatăl meu. Se găsește ce-i drept și azi câte un cavaler, care rupe o sabie cu mâna, sau îndoaie câte o rudă groasă de fer. Aceștia însă în zilele noastre sunt priviți de atleți. Pe vremea mea tot al doilea cavaler făcea lucruri și bravuri cu mult mai mari, ca celea ce le-am spus.

(Va urma).

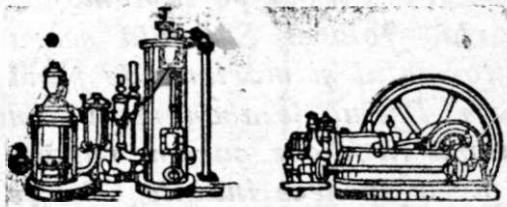
Proprietar-editor: Aurel C. Domșa
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Kalmár & Engel

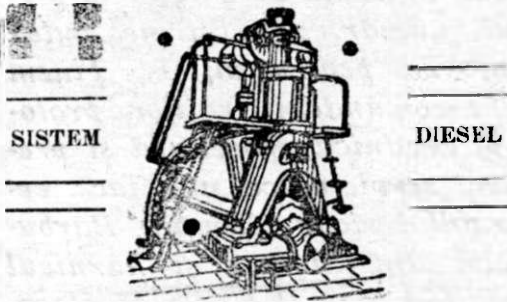
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. | Fabrică: VI., Üteggasse 19.
BUDAPEST

Renomit! Original! „Benz“!

Motor-Sugător de gaz — Mânareacea mai ieftină din prezent. „Benz“—Motor cu oleiu crud

SISTEM

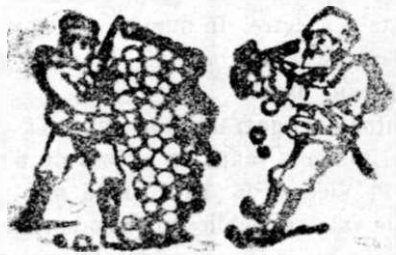
DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat.

Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurent gratuit și franco. (101) 13-20

Prima pepinerie de viță de vie pe **Târnavă.**

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, liferează:

Altei de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, **se garantează veritabilitatea speciei.**

Binevoii a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află **epistole de recunoștință** din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre **vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.**

(99) 15-20

(30) 1-2

Concurs.

Pentru complinirea postului de învățător la școala comunală cu limba de propunere maghiară-română din Jankahid excriu nou concurs cu termenul de 25 Martie 1911.

Salar: 1000 cor. și quinquenalele prescise. 200 cor. bani de cvartir, 20 cor. pentru grădină, 10 cor. pentru cancelarie și 40 cor. pentru participarea la conferențele învățătorești.

Salarul se solvește luna anticipativ.

Învățătorul ales va fi obligat a îndeplini și funcțiunea de cantor gr-cat. fără altă remunerațiune afară de stolele îndatinate.

Recurenți cari nu-s cvalificați la stat vor avea să dovedească cu atestat dela antistia comunală subscris și de inspectorul regesc de școli concernent că cunosc limba maghiară în așa măsură, cât sunt capabili a propune în acea limbă. Cunoașterea tipicului și a glasurilor asemenea trebuie dovedită.

Recursele scrise ungurește, provăzute cu Extras de botez. Diploma, atestatele de serviciu și cele mai sus amintite, deduse ori traduse în limba maghiară să se subștearnă senatului școlastic comunal în Jankahid (Tontái) până la termenul de sus.

Jankahid la 25 Februarie 1911.

PETRU CONDA,

preot gr-cat președintele școlii comunale.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de sentință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în *contra stricării stomacului, a arsării de stomac, a incuierii scaunului, sgârâciului de stomac și cap, a voadrii, insomniei, anemiei ș. a.*

Se află de vânzare în toate.

farmacine: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fl
Pentru 6 sticle Cor 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80
dacă se trimite banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ B-és

L. Fleisshart 2, Depot 5.

Să fim atenți la marca de sentință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subserierii care este copia celei de pe chipul acéi alăturat

(3) 9-25

(82) 18-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărit să deschid în Buda-pesta un

Birou de informație și

□ Agentură românească. □

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot feiul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj.

(93) 16-22

ă se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcină. (Catalog instructiv la cerere gratuit.)

FISCHER & COMP
Pomi Viticultura

Mai anii trecuți limba aceasta ni-a fost dat să o auzim dela soții Bârsan, și în multe centre românești e și azi neuitată impresia ce-a lăsat pronunția curată, ușoară a limbii noastre literare.

Scriitorii cari au cetit la Sibiu, — cei din țară — de bună seamă vor lăsa aceeași impresie.

— Noi suntem plumb pe lângă ei imi spunea un prieten. „Noi vorbim în fraze lungi, incurcate, noi pronunțăm barbar în asemănare cu ei“.

Gândul acesta va fi trecut prin mintea multora din cei ce-au luat parte la serată. Și publicul nostru, am băgat de seamă, apreciază într'un grad înalt frumsețea unei adevărate limbi, și a unei perfecte pronunțării românești.

Doara Maria Filotti, dela teatrul național, a adus cu sine nu numai limba, dicțiunea de-o adevărată strălucire, ci și adevărata artă de interpretare. Frumsețea poeziei „Ideal“ de Coșbuc mulți vor fi gustat-o acum pentru întâia oară. Cel mai dulce graiu românesc ni l-a făcut cunoscut dl Gârleanu. Moldovean de origine, d-sa și-a păstrat toată înmădierea caracteristică graiului de-acolo. Și-a cetit bucățile sale „din lumea celor care nu cuvântă“ cu mult simț, cu multă artă. Povestea trandafirului a spus-o c'o mare dnoșie, ca și când ar fi vorbit despre o ființă vie. În întreg volumul acesta, de altfel, e atâta curăție, atâta fineță în schițele acelea mărunte cași „găzele“ a căror vieță o povestește, încât cred ar fi o lectură foarte potrivită pe băieții mai răsăriți. Cu multă artă și-a recitat dl C. Pavelescu câteva din frumoasele sale prezii.

Ascultând mă gândeam: cât ar fi de bine primite astfel de șezători în toate centrele românești, și ce folos real ne-ar aduce! În sătmar, în Bihor, în Sălaj cum ar rămâne lumea de uimită auzind aceasta frumsețea a limbii românești, la care nici visă nu pot acum. De câte ori ni s'a dat să auzim

Peste toate s'a remarcat însă farmecul ce-l are ideea mare a internatului universitarilor, idee zamislită într'o minte ageră, și încă bună la inima unei femei distinse, ca repausata Dnă Ioana Bădica, dela Sileu, care a pus temelia internatului cu fundația sa ce-i va eterniza numele în cursul generațiilor viitoare, alături de cel al ilustrului V. Stroescu.

Claudius.

Anecdote istorice.

Doamna de Staël și Bonaparte.

Doamna de Staël judecase într'o frumoasă și spirituală disertațiune, diferitele partide, cari guvernaseră una după alta Franța. Toată lumea aplauda, numai Bonaparte tăcea:

— Ei bine, generale, nu sunteți de aceeași părere cu mine?

— Doamnă, mie nu-mi place să se amestece femeile în politică.

— Aveți dreptate, generale, dar într'o țară, unde li se taie capetele e natural să vrea să știe și ele: pentruce!

(Minerva Lit.)

în părțile acelea, și chiar la alți intelectuali de-ai noștri: „limba românească e săracă. Nu te poți exprima în ea cum se cade. Mai are mult până va fi o limbă cultă“. Și de-aceea conversația le place să fie mai bine în limbă străină. Judecă așa, și judecăm mulți, pentrucă nu cunoaștem limba românească. Dar' s'o auzim numai din gura celor ce-o știu desăvârșit, și vom vedea cu uimire ce superioritate are, de pildă pe lângă cea ungurească.

Și mă gândit: nu sar putea oare organiza mai dese trecerile a artiștilor de dincolo la noi? Pe mai multă vreme și în mai multe centre? Pentrucă, dacă sunt folositoare adunările populare pentru deșteptarea conștiinței politice a neamului nostru, neasămănat mai folositoare ar fi produse artistice pentru deșteptarea conștiinței naționale. Într'o luptă mare și grea ca a noastră vom putea învinge numai având conștiința superiorității noastre culturale, având un drum bunșor de mândrie națională. Și aceasta mândrie nu va avea-o preotul sau oricare intelectual din părțile ungurene, cari citesc rar românește, vorbesc și mai rar în limba lor într'o societate mai mare, iar manifestări artistice ale spiritului românesc, nu văd nici odată.

În Bucovina chiar anul acesta s'au cerut conferențieri dintre profesori universitari din țară; anul trecut a cutrierat câteva centre societatea scriitorilor, a jucat mai multă vreme o trupă teatrală din România.

Apropierile noastre de manifestările artistice din regat abia se pot aminti. Turneul soților Bârsan, și acum într'un singur centru, societatea scriitorilor. N'ar fi fost cu cale să se fi făcut o organizație mai largă, să se cutrierat societatea cel puțin 8—10 centre?

Un prieten imi spunea: dacă nu se poate să vie mai des scriitori de dincolo la noi, n'ar fi cu cale să plece prin centrele noastre scriitorii pe cari li avem în Ardeal? Poate ar fi o idee mai fericită decât cu trimiterăa unui singur conferențiar?

Eu n'aș afla chiar potrivită ideea aceasta, de oarece scriitorii noștri, pe lângă toată bunăvoința nu pot să dea o sărbătoare a limbii și a dicțiunii românești, care face mai mare impresie, decât însași bucata ce se citește sau se recitează.

Poate în unele părți mai reslătite de trupina neamului, să poată avea teren.

Dar credem, că pe lângă o bună chibzuire, s'ar putea să ni-se dea în fiecare an prilejul să-i putem asculta pe cei de dincolo. Ori ce silință în direcția aceasta ar fi un pas mai mult spre unitatea culturală, și spre întărirea conștiinței naționale. Cu articole de ziare nu putem înduina publicul să se preocupe de literatura și arta românească. Nu-i putem deștepta ambiția aceea, care nesmintit i-se va strecura în suflet auzind din graiul celor chemați frumsețea limbii noastre. Abiția va aduce cu sine curiozitatea de-a cunoaște produsele artistice îmbrăcate în limba pe care au adorat-o.

De încheiere să ni-se permită o recomandare: să se procure la fiecare bibliotecă școlară volumul dlui E. Gârleanu „din lumea celor ce nu cuvântă“. E un volum educativ și curat, care ar fi păcat să nu-l folosim.

I. Ag.

Noutăți.

Cătră cetitori. Dela 1 Martie nou înainte foaia noastră apare de trei ori pe săptămână: Marța, Foaia și Sâmbătă seara în formatul și mărimea de până acum. Prețul de abonament l'am statorit în 18 cor. care ne rugăm, să ni se spezeze înainte. Cei ce nu vor să aboneze și plătească foaia, binevoiască a returnă primul număr, spre a ne putea conformă pentru viitor. Ținem să recomandăm fraților proto-popi vrednica procedură și prețiosul serviciu, ce ni-l fac: venerabilul vicar Alimpiu Barbulovici din Șimleu și harnicul protopop Ioan Pop dela Morlaca, cari încassează toate abonamentele din tractele lor și deja în lunile cele dintâiu ne spezează bani. Dacă toți protopopii noștri ar face ca ei, existența noastră ar fi deplin asigurată.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ioan Rațiu cu soția sa Ileana Nista din Brețe au cumpărat pe seama s. bisericii de aici un rând de ornate bis. în preț de 96 cor. 24 fil., iar mai înainte au dat la cumpărarea unui clopot 10 cor. Dumnezeu să le răsplătească — din vistierile Sale — pentru fapta lor creștinească. Primească și pe această cale mulțămitele noastre. În numele curatoratului bisericesc. Beica-magiară 20 Ianuarie 1911. Iacob Petean, preot.

Antonio Fogazzaro, ilustrul poet și romancier italian a murit în vrâstă de 69 ani. Născut în Vicenza la 1842, după mai multe lucrări de valoare, publică în 1874 poezia „Miranda“, iar în 1876 un admirabil volum de poezii lirice: „Valsolda“, care li stabilește reputația de poet. În scurt părăsește poezia și scrie romane, grație cărora numele sen ajunge în 1885 mondial. — Cea mai mare parte din operele sale au fost traduse în toate limbile culte. A fost tradus și în românește. Cu moartea lui Italia pierde un mare scriitor.

Instantaneu curios. În biserica latină a unui sat din Ungaria, chiar la o sărbătoare sub durata predicii un flăcău, poate prea scuturat, strigă în plin public: „Grozav mai mințește popa nostru!“ Treaba a ajuns la Tribunalul regesc și, după ce întreruperea a pînăuit sminteală între credincioși, — a fost pedepsit la 14 zile temniță. Cazul de față ne reamintește vremuri patriarhale de prin veacul IV—V-lea când auditorul își manifesta satisfacția față de predică prin tropot de călcăie și fluturari de bazmele.

Post de medic la spitalul comitatens din Lugoș. Pentru ocuparea postului de medic primar, secțiunea alienaților, devenit vacant prin moartea prea timpurie a mult regretatului Dr. C. Ignea, se publică concurs cu terminul de 25 Martie n. Concursurile sunt a se prezenta la primcomitele comitatului Caraș-Severin, instruite în con-

formitate cu § 9 artic. de lege I. din 1883. Retribuția e 2600 cor. salar și 450 bani de chirie. Atragem atențiunea tuturor celor interesați în chestie, după ce e vorba despre un loc de frunte, pe care l-ar putea obține vre-un bărbat pregătit de-ai noștri.

Jertfa jertfelor. Cel dintâi misionar, care a căzut acum victimă ciumei din Mandșuria — precum pare dintr-o scrisoare a Vicarului Apostolic Lalonger — este P. Bourlés, care muncie în misiuni începând din 1899. În 1900 a scăpat numai ca prin minune din reșmirița boxeriilor, pe când 4 dintre tovarășii săi de misiuni fură măcelăriți. — La ivirea ciumei deschise momentan un spital pentru cei infectați, iar converțiții săi s'au oferit benevoli să îngrijească pe cei bolnavi; — firește cei mai mulți apoi căzând jertfă eroizmului. Aproape toți păgânii susceptuți în spital s'au botezat (200). — P. Bourlés, deși comunică zilnic cu nenorocii bolnavi, a rezistat totuși multă vreme epidemiei. — Ceasul însă i-a sosit totuși și dânsului, căci bacilii de moarte au pus ghiarele și pe dânsul — A murit ca un sfânt.

Din bucătăria noastră. Incercările febrile de a maghiariza totul și toate — până și pe Adam și raiul — au dat strașnic faliment în comitatul Timiș. S'a retras anume ordinul, în senzul căruia aveau să fie arpaizate toate numirile de comune, cari până acuma încă n'ar fi fost îndestul de ungurești. Se dă cu socoteală, că priciua retragerii ar fi nemulțumirea populației, ce se resimte bi-nișor și-ar putea eventual deveni și punctul de mănecare al unor turburări. Oare în Caraș-Severin, — cel cu vre-o 90% români — n'ar fi folosit o similară ținută față purcederea arbitrară, cu care mai multe vechi numiri de localități românești au fost pocite în fel și chip? Așa ne spălăcim noi mereu!

Celibat la femei. Mai nou congresul provincial din Austria de jos a adus hotărârea, ca învățătoarele să nu se poată mărită, căci la dimpotrivă își pierd oficiul. Învățătoarele vieneze au apelat în repetite rânduri pentru reformarea ordinațiunei severe, și vor să-și ducă jalba și în parlamentul austriac. Comisia lor de apelare se provoacă mai vârtos la împrejurarea, că noua dispoziție e din cale afară vătămătoare pentru învățătoarele, cari își mântuieseră deja studiile, pe când a pășit în vigoare legea numită, și astfel nu erau în putința de a-și alege altă carieră. În principiu se poate iscăli chestionata lege, ba ar fi de dorit, ca în vederea referințelor sociale — să se observe strict și față de toate celelalte funcționare. — D'apoi la noi?

Victimile modei. Zi pe zi ne vin vești despre eroinele moderne și odiseele lor în legătură cu rochia-pantaloni. În Paris, Berlin, Viena, ba chiar și în Pesta cea cu mofturi legendare: primele rândunele ale noiei mode au fost formal insultate. — În Praga de ex. îndrăznind doue inse a-se plimba pe stradă în noul costum, plebea indignată le-a împresurat cu injurături și alte ofense, așa încât sermaneale Eve au fost nevoite a-se refugia într-o casă.

Rochie-pantaloni în biserică. „Pesti Napló“ în nrul din 4 I. c. sub titlul semnat face o șagă proastă pe spatele Curiei Romane, când afirmă, că tribunalul din Vatican s'ar fi exprimat favorabil față de noua modă femeiască. Firește e totul numai o zeflemea nepipărată, porceasă din indignarea perciu-

naților, cărora nu li-s'a împărut de notița ziarului ciustit creștinesc „Osservatore Romano“, care taxează moda nouă de: „atentat contra bunului gust“.

Birou de informații. Recomandăm cetitorilor noștri biroul de informații în Budapesta de sub conducerea dlui avocat Dr. Constantin Manea, avocat diplomat, de care se face pomenire pe pag. a 3-a a foii noastre. Praxa de 7 ani ce a avut în Lugoj îl pune în poziția să cunoască multe lipse ale celor din provincie, cărora dsa le stă la dispoziție cu cancelaria sa administrativă și biroul de informații.

Nu voim să avem catar, să fim răgușiți și plini de flegmă, nu tușim, nu suntem debili, nu nervoși, noi folosim „Elsafluidul“ lui Feller, care este eminent contra durerilor la închieturi, aprinderilor, slăbirii de ochii și durerii de cap. — Duzina de probă 5 cor. franco. — În contra durerii de stomac, arsurii la rărunchi, lipsei de apetit și răgăelii folosesc „Elsahapurile“ purgative alui Feller 6 cutii trimise franco 4 cor. Amândouă aceste medicamente se află veritabile numai la Eugen V. Feller farmacist, Stubica Centrale Nr. 122 (comit. Zăgráb).

Necrolog. † Văduva Maria Oana născută Papp, din comuna Nyimoed cott. Bihorului, credincioasa bisericii gr-cat. din Timișoara, în etatea înaintată a vieții sale de 86 ani — după un scurt morb, s'a stâns Luni în 27 Faur a. c. Răposata în Domnul încă de tinără rămânând văduvă, — restul vieții sale și-l'a jertfit în serviciul economiei de casă în familia regretatului Maxim Avram fost protopop în Timișoara, servindu-l cu adevărată credință 27 ani, — iar după moartea acestuia tot în acele case parohiale l-a servit 44 ani pe actualul protopop George Trăilă. Repausata în Domnul a fost o adevărată credincioasă sfintei maice Bisericii, un caracter firm de femeie, — prin cari calități nobile și-a cucerit stima și respectul tuturor. Actul înmormântării a avut loc în 1 Martie d. a. în cimitirul gr-cat. din Timișoara-Fabric, săvârșit fiind de: Ilustritatea Sa Ioan Boroș canonic, George Popovici protopop, Lugoj, Aurel Petean preot Lighet, iar ca lector: Ioan Cismaș teol. a. III Timișoara. Cuvântarea funebrală a ținut-o Ilustritatea Sa I. Boroș, a cărui vorbire frumoasă a stors lacrimi din ochii ascultătorilor. A cântat și corul bisericii gr-cat. Reposata în Domnul a lăsat din prisosința muncii sale o fundațiune de 200 cor. pentru văduvele diecezei Lugojului, — o fundațiune de 200 cor. bis. gr-cat. din Timișoara, din a cărei venite să se ridice și să se grijească an-de-an mormântul repausatei, — o fundațiune pie de 100 coroane bisericii gr-cat. din Timișoara pentru celebrarea unei liturgii an-de-an pentru repausul sufletului repausatei. — 200 cor. bisericii gr-cat. din comuna sa natală Nyimoed. — Rudeniilor a testat 4000 coroane. Toate acestea binefaceri i-s'au recompensat prin frumoasa etate de 86 ani, de care în zilele noastre foarte puține persoane se bucură.

— † **Leontina Rus n. Răduș,** preoteasă în Posmuș, a repausat după un morb greu și îndelungat, împărțită fiind cu S. Sacraminte ale maribunzilor, Sâmbătă în 4 Martie 1911 în al 46-lea an al etății și al 26-lea al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

„La fântână“: fondul e bun, motivele ajung, — forma însă ar cere îngrijire cevaș mai multă. Cetește numai cu atențiune înainte cu deosebire în cadrul înclinărilor dtale; dela dta așteptăm — după cele văzute — bucăți mai desăvârșite, cum e d. p. și strofa din urmă încheiând cu:

Las' că 'nchid eu gura lumii
Numai vie toamna — odată...!

Mai trimite.

„Când mă gândesc“: aceeaș observare. Dă-ți mai multă năzuință; cumpănește bine nuanșa cuvintelor și însușirile stilului frumos, ca ideile bune să-și capete vrednic îmbrăcământ. — Pe astă cale vei reuși. — La revedere.

Dr. St. P. S'a dispus. Alceva încă așteptăm, — știți DV. ce: „lucruri de actualitate. — La cât mai deasă revedere. Salutări!

A. Pyg. „Primăverei“ — [Ai idei dar, încă nu le ști îmbrăcă. Cel mult, doar strofa primă de-ar putea trece; dar și acea numai cam în foliul, cum urmează:

Te ivești iar primăvară,
Mândra vremilor Crăiasă,
Cu rujițe aurite
Și'n vestiminte de mătășă. —
Fragedă-ți desgropi comoara
Adâncită în neagra glie
Și îmbraci în flori pământul
Ca într-o dulce revree.

O mai recunoști? Mai încearcă!

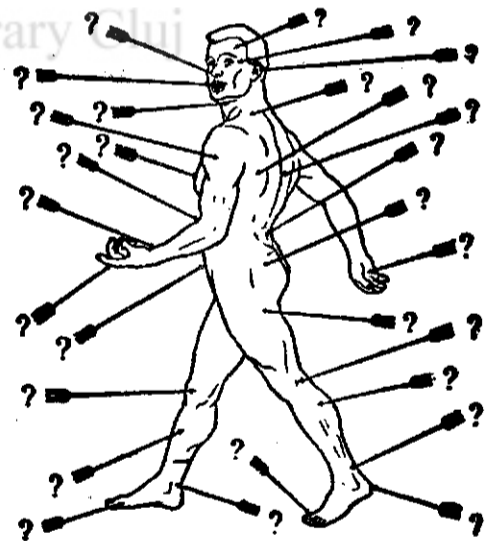
O. L. S'a văzut de lipsă nițel purgator. Nu divagă prea tare cu legătura ideilor. A scrie clar, concis, variat și la nivel — înseamnă a scrie bine. Așa-i? La revedere cu bine.

V. B. Din pricina aglomerării de material am dat-o numai așa, precum urmează mai aproape.

Dr. I. R. Mulțumim pentru cuvintele de felicitare, ce ne-ai trimis; așteptăm cele promise.

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsahapurile lui Feller, a cărui singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zăgrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (sporc), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amărteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsahapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârçiri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amărteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa:

(92) 18-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zăgráb).

se țin morțiș de fazele evoluției omenesti, ca să le compromită și prin ființa lor infectă să le deie germele descompunerii; dacă ne vom gândi că, în măsura cea mai mare, mâna neagră ce urmărește biserica creștină, e mână neamului jidovesc. Nicicând n-a putut suferi nația această hrăpăreață legea cea nouă. Dela răstignirea Domnului, dela urzirea persecuțiilor împotriva creștinilor, dela înființarea celor dintâi secte anti-creștine, până la societatea fracmasonică, până la „Neue Freie Presse“, până la „Adevărul“ din București, pretutindena aceeași mână neagră se mișcă. Ei jidanii fac spirite disgustătoare pe seama așezămintelor bisericii creștine, ei și creștinii cari trăesc din banul lor, cari sunt siliți să-i țină de caftan, fiindcă n-au puterea să muncească cinstit.

Noi să fim cu băgare de seamă și să nu lăsăm să se strecoare aceasta otravă semită în sufletele noastre, nici într'ale credincioșilor. Să nu ne sperie vestea despre cutare om-măimuță din vremuri anti-diluriene, ca și când aceea descoperire ar răsturnă numai decât creștinismul, cum scriu redactorii mărunței ai foilor mondiale, din cari se mai strecură câte ceva și în ale noastre. Poate să descopere ori cât de mulți strămoși, toți incap pe

lângă credința noastră. Au și datorința oamenilor de știință, să ne deie o cunoaștere cât mai largă a vieții neamului omenesc.

La ivirea fiecărui curent să știm face deosebire între ceea ce-i fapt real, și între ceea ce-i adaus semit, între interpretarea, ce i-o dau oameni competenți, cari se silesc să afle adevărul, și între întortoche-rile redactorilor.

Un curent adevărat, ori pe ce teren ar porni, nu-i ostil bisericii, și biserica le-a și apărat totdeauna, în vreme ce a respins cu tărie toată minciuna, pe care mai voiau s'o adaugă dușmanii.

La reforma „Unirei“ — și iarăș Congrua.

Salut cu tot focul inimei mele apariția „Unirei“ mai de multe ori la săptămână vestită în numărul 9 a. e.

O dorință veche a tuturor cetitorilor de bine s'a intrupat prin faptul apariției mai dese a „Unirei“.

Iată că „Unirea“ și-a făcut datorința. Acum e rândul nostru a tuturor românilor uniți, dar mai pre sus a noastră a preoților români uniți cu biserica Romei și în credință și după sânge, ca să ne facem datorința cinstit fără șovăire și zăbovire față de această valoroasă foaie și să sârim cu toți întru ajutorul ei, nu numai prenumărându-o, cetindu-o, ci achitând în mod cinstit și prețul abonamentului, ca astfel să înălțurăm de pe frunțile conducătorilor ei îngrijorările și ne-

dumeririle ivite, de altcum bazate, pentru existența ei.

Acum ca niciodată e timpul „să dăm dovezi la lume“, că în piepturile noastre păstrăm cu fală și bărbăție numele de „preot unit“; ciustea și omenia de „preot unit“ pretind, ca să părăsim odată nepăsarea, să ne trezim din somnul amurteții și în fața lumii să ne arătăm că suntem preoți români uniți și în vorbă și în faptă.

Cunoaștem programul „Unirei“ și în acel program e depusă și lupta pentru îmbunătățirea stării materiale a preoției noastre. Cu cuviință este dară și cu dreptate, ca și noi preoții să luptăm din răspuneri pentru existența ei.

O altă cauză, ce trebuie să ne învâpăieze și îndemne la sprijinirea acestei foi e locul acela sfânt, de care e legată viața noastră religioasă-culturală, până vom trăi ca români și creștini adevărați, adică „Blajul“, de unde a izvorit întreg neamului românesc tot ce are azi mai scump și mai mareț pentru națiune. Și fiindcă tot ce avem din punct de vedere religios-cultural, Blajului îi datorim, ni-se impune tuturor românilor, dar în primul rând nouă preoților români uniți cea mai înaltă datorință, ca să sprijinim cu trup și suflet toate mișcările și acțiunile religioase-culturale politice pornite din acel loc sfânt și așa și „Unirea“.

Să nu uităm, că noi românii numai un „Blaj“ am avut și avem, și pentru aceea acest nume cu pietate să-l rostim întotdeauna pe buzele noastre, iar cu fapte să ne facem vrednici de mărirea lui.

Neimplinindu-ne datorința întru sprijinirea acțiunilor pornite din acel centru religios-cultural al nostru, comitem păcat greu, carele nu ni-se poate ierta în fața lumii nici în viață, nici după moarte.

FOIȚA.

RUGĂ

Stăpâne tu știi ce mă doare, când vezi
Că brațele-mi tremură iară
Și ochi-mi în lacrimi mi-i știi ce doresc,
Leviții cântării de seară!

Cad umbre pe vale... deacuma pe rișd
Cad surele neguri de noapte
Și toate-așipesc — doar' cădrul pe culmi,
Mai freamătă'n svonuri de șoapte!...

O stinge-mi și mie Stăpâne de-acum
Yrăjirea înclinărilor grele
Și lasă-mă 'ncetul pe 'ncet să cobor
În tainele inimii mele! P. Pădure.

Concertul din reduta Clujului.

7 Martie n. 1911.

Casamata istorică a Clujului, care altfel puține zile mai are pe răbojul vieții, vechea redută cu o poveste așa de tristă pentru noi, Români, a intrunit, Duminecă, în 6 zile a lunei Mărțișor o mare lume românească între păreții săi părăginiți. Valuri de lumină a inundat peste cuprinsurile ei întunecate de atâta timp, și la lumina aceasta

s'au reflectat în oglinzile istorice redute fețe și chipuri românești ca de mult altădată.

Lumea românească n-are atracțiune cătră aceasta sombră zidire, părăsită și de Unguri și părăginită de vremuri. Doar aci s'au ținut dietele Ardealului, în care atâtea legi dușmănoase ființii noastre s'au făurit *de nobis sine nobis*. Aici s'a ținut mai pe urmă și dieta în care, sub presiunea unui terorism deosebit s'a proclamat uniunea Ardealului cu Ungaria, minune pe care chiar foile ungurești din Cluj nu se sfiesc adese a o deplânge, zicând că prin ea s'a devalvat Ardealul și capitala lui, Clujul... Aici a fost silit și Episcopul Leményi dela Blaj să țină în mână un steag pe care erau scrise aceste laconice cuvinte de teroare: „Uniune sau moarte“. (Unió vagy halál). Aici s'a ținut în fine celebrul proces al Memorandului, care trei săptămâni dearândul a ținut țara și lumea în mirare, adunând între zidurile Clujului vre-o 20.000 de țărani și intelectuali români din toate părțile acestei țări.

În cadrele acestor amintiri istorice, nebăgate însă în seamă, ca de obicei, s'a ținut Concertul mult așteptat al tinerimei din Cluj — merit să mai adaugă ceva din sporul venitelor sale la acel dar generos, pe care cel mai nobil Român al zilelor de azi, înțelegeți că e dl Stroescu, l-a făcut pentru înființarea unei biblioteci pe seama tinerilor nostri universitari, desmierdați cu vorba duioasă: „Copii nimărui“.

Vorba vine „concertul tinerimii din Cluj“, pentru că tinerii universitari de aici l-au aranjat; adică tinerii universitari, sub patronajul alor 15 ilustrități românești l-au pregătit, l-au anunțat și au invitat lumea românească să vină la el. Incolo nici un tinăr din Cluj n'a luat vr'un punct în programul acestui concert, deși doar și așa s'ar putea. Și e de sperat, că pe viitor, și dintre tineri se va găsi vr'unul s'au altul, poate chiar mai mulți, organizați într'un cor disciplinat, cari să aibă o parte oarecare în însuși programul concertului, iar nu numai în elasticul „comitet aranjator“.

Am putea zice altfel, că însuși ideea din care s'a zămislit acest concert, a dat-o bunul român, domnul Stroescu, deodată cu cele 10.000 coroane care le-a jertit pentru întemeierea unei biblioteci a tinerimei universitare.

Și aici trebuie că ne aducem omagiile de admirație înaintea acestei rari inteligențe a neamului românesc, care știe să vorbească în numerar, și loc de cuvinte și care stie învâli în banii săi, dăruiți cu atâta liberalitate ideii tot așa de prețioase, ca și cifrele, cari cotează actele sale de generozitate și filantropie.

Eră pe atunci un sgomot și un ropot de vorbe în jurul tinerimei din Cluj. Scriau și se jeluiau, și unii și alții. Că n'au un local de întâlnire, că n'au un local pentru casină, care-i primește bucuros, că n'au cu

Unească-ne „Unirea“, ca toți într'un enget cu ea se fim și să mărturisim.

Și acum mă întorc la mult trâmbițata congruă. O fac aceasta din singurul motiv, că nici decât nu mă pot împăca nici cu cantitatea congruei nici cum modrul cum ni-se asignează ea azi.

Așa dară ce e de făcut?!

D'apoi să ne mișcăm și noi preoții, cum se mișcă alții.

Reformații având acum din nou pe idolul lor Tisza Pișta la putere, mișcă toate pietrele, ca să li-se îmbunătățească starea materială, prin ridicarea salarelor preoțești și lupta lor de bună samă va fi încoronată de izbândă. Așa să facem și noi. Suntem în preajma sinoadelor protopopești. Propun deci, ca toate sinoadele protopopești din întreaga provincia Metropolitană a noastră să aducă concluze binemotivate, în cari să se ceară ridicarea congruei la minimum de 2400 cor. — pretensiune modestă — și asignarea ei în rate lunare ori trei-lunare anticipative, după cum își primesc toți ofițianții și chiar și învățătorii noștri lefele lor. Conclusele aduse apoi să se subștearnă Preaveneratelor Ordinariate, cari la o altă să se îndure prea grațioasă a-se întrepune la locurile competente pentru dobândirea competențelor noastre juste.

Tot de sinoadele protopopești se ține și chestia biletelor de tren.

Iar pentru reușita avem lipsă ca toți până la unul să luptăm pe toate cărările legale și să fim solidari, căci în atari cauze solidaritatea e „conditio sine qua non“.

„Unirea“ ne stă la dispoziție, să se scrie cât de mult în aceste chestiuni.

Georgiu Muntean,
protopopul Torontalului.

Internatul universitarilor din Cluj. Corespondentul nostru dela Cluj reliează farmecul ce l'a produs asupra publicului idea internatului pentru studentii universitari din Cluj. Ideile, cari răspund necesităților culturale, își au totdeauna farmecul lor. Dar — parcă e o fatalitate; sunt oameni cari să leagă uneori de câte o idee pornită cu avânt, pentru ca — să-și dea și-și un avânt. Așa cetiam de unăzi despre un ofert de 100 cor. pe care o bancă românească la votat pentru internatul din Cluj; o faptă foarte frumoasă în sine. După frumseță — urma însă acest pasaj disharmoni:

„Propunerea a fost făcută de dl N. I. care a propus și la „Asociațiunea“ din Sibiu să se clădească acest internat“. Nu vrem să contestăm nimărui meritul pentru că propune clădirea unui institut, chiar și când aceea se face pe banii altuia. Nu contestăm meritul când face propunerea a se da 1000 cor. — chiar și când dă din banii altora. Dar ni-se pare nepotrivit ca să fim moderați — a se releva așa de vădit merite așa de lăaturalnice, când nu se amintește nimic de adevăratele merite principale, cum ar fi cel al repositatei Dna Ioana Badilă, care a lăsat zeci de mii de fi. pentru acest scop; cum ar fi cel al repositatului Ioan Petran, care a lăsat o grădină mare în Cluj, menită spre acest scop, și cel al multor altora, cari au stăruit necontentit, în multe părți, pentru realizarea acestei idei, de care așa bucuros se animează acum câte un „propunător“, luștrindu-se pe sine, nu înălțându-o pe ea.

Mangra, moderat, ori trădător?

Nu avem să ne amestecăm în atacerile „Tribunei“, cari preocupă acum așa de mult toată lumea dela noi, fără orice deosebire. Dar fie-ne permis a cere o lămurire dela

redacția acestui organ independent, ca dela cei mai competenți în materie...

În articolul „Meșterul de oglinzi“ se spun multe, cari n'ar trebui să se spună, chiar și când ar fi adevărate, pe cum nu sunt. Un lucru însă nu se spune lămurit. Anume se zice:

„În biserică domnește sau corupțiune, sau birocrațism îngust și nepotism, pe când sute de școli se pierd. Și în vremea aceasta politica de maghiarizare face an de an, lună cu lună, chiar zi cu zi progrese și cuceriri, iar în fund tabăra trădătorilor și moderațiilor, *Burzii și Mangrii*, pândesc descompunerea partidului“.

Să ne lămurească „Tribuna“ în care categorie pune pe p. Mangra? Între „trădători“ ori „moderați“? Și în ce raport îl pune cu stările din biserică, pe cari le zugrăvește? Peste tot, după legăturile dintre p. Mangrea și Tribuna, am așteptă ca ea să analizeze și să apretieze mai amănunțit „cazul“, ca să nu trebuie să o facă alții.

Dela șezătoarea scriitorilor.

— Impresii. —

Pentru noi ardelenii șezătoarea scriitorilor români, ținută în 5 Martie la Sibiu, a fost o adevărată sărbătoare sufletească. Ne-am delectat în produsele artei și literaturii românești, și mai presus de toate am tremurat de plăcere auzind aceea limbă nouă, clară, dulce, elegantă, de care noi ardelenii suntem așa de departe. Căroră ni s'a dat și mai înainte ocazia să vorbim cu vr'un intelectual din țară am fost izbiți de-atunci de contrastul mare ce este între graiul nostru și al lor, și totuși și pentru noi a fost o adevărată revelație ascultând acum *limba literară* chiar din graiul artiștilor.

ce să-și iee un cvartir mai corăspunzător... Și se ocupau cu ideia unui club strălucit și larg, unde să se poată întruni cu toții, acești tineri meniți să fie odată de tărnie neamului — și cari se reslătesc și se pierd poate într'un mediu străin sufletului românesc. Eră o nedumerire publică în jurul acestor copii ai nimănu! Icoana aceasta a stărilor date avea mult adevăr în sine, dar nu tot adevărul. Și iată când chestia părea, că se încurcă mai rău, complicându-se cu personalități și alte considerații strănte, deodată apare pe orizont omul faptelor, omul ideilor mari, și pune temei unei biblioteci pentru tinerimea română din Cluj.

În acele 10,000 de coroane dăruite de Dl Stroescu e nu numai un capital de bani și un capital de idei, cari se pot resuma în aceste cuvinte: „Tinerimea să învețe, să se instrueze, să-și cultive sufletul și inima, cevind în bibliotecă!“

Eată o direcție, desfășurată cu elocvența gestului generos al unui dar de milionar. Eată programul dictat de o mână de aur.

Și tinerimea a aplaudat! Simțirea mai bună a triumfat, și pilda boerului nobil a luminat cărarea viitorului... Celelalte au murmat de sine, ca pe o ogașe bătută, neted, ușor, și firesc: *ideea internatului*, ce vrea să fie, și *ideea concertului*, care a fost...

Și a fost frumos acest concert! Muzica militară a dat signalul cu „uvertura națio-

nală“ de Bena, în care prevalează motivul, potrivit: „*Deșteaptă-te Române!*“

Iar încheierea, după mai multe piese clasice, din opere celebre, a dat-o Doamna Triteanu, eroina concertului și gloria seriei, cu o doină, bine cântată, care așa de sugestiv, inustră și îndemnă în acelaș timp, prin adevărul tragic de sublim al textului său:

Jelaim'aș și n'am cui, ...

Jelui-m'aș codrului.....

Și iară:

Jele-i, Doamne, cui-i jele?

Jele-i, Doamne Codrului.....

Că le plouă, și le ninge,

Și n'are cine le'ncinge!

Ce să zic de tâlcuitoarii, prin muzică și cântec, a acestor înalte idei și simțiri? Au fost cu toții la înălțimea puterilor și talentelor lor. Tinărul Șt. Mărcuș, care a reprezentat tinerimea academică, deși nu aceea din Cluj, a fost mândru și isbânditor. A dovedit o școală bună, și o simțire aleasă, o inimă cu avânt, cum trebuiește unui artist care vrea să se ridice la înălțimile artelor.

Dșoara Lucia Mureșanu, fca distinsului măestru și compozitor al Blajului, părintele „*Musei Române*“, Jacob Mureșanu, a fost o surprindere plăcută pentru toți dovedind o moștenire de talent, care promite mult. Figură interesantă, școală bună, energie și simțire, iată calitățile relevate de Dșoara Lucia Mureșanu.

Dna Virginia Dr. Basiota, cunoscută deja din alte concerte, a făcut, dimpreună cu soțul său, tinărul medic celebru al Clujului Dr. Basiota, o mare jărtfă pentru idea în serviciul căreia s'a pus acest concert dovedind și aci acel bun simț românesc, care-i caracterizează.

Dar culmea artei, gloria concertului, a fost, firește Dna Veturia Triteanu, care merge crescând în perfecțiunea și forța talentului seu. Atât în piesele clasice, cât și cu doinele, pe cari le-a cântat cu putere multă, — apărând într'un splendid costum național, original — a provocat un delir de entusiasm și aplause de triumf desăvârșit.

Public a fost foarte mult; sala literalmente tizită, și tot numai români, între cari mulți fruntași, ca: Dr. Teodor Mihali, cu Dna, Francisc Hossu Longin, cu Dna, G. Tripon, cu Dna, Dr. Mihai, Dr. Oncu, Dr. Lucaciu, Dr. A. Frâncu, Dr. Maniu, prot. Dr. E. Dăianu, N. Ivan, Dr. Vajda, Dr. Bontescu, Dr. V. Poruțiu, V. Ranta, protopopul Pop (Morlaca), Precup, (Rebrisoara) Stanciu, (Bistrița) N. Aron, (Teaca), Dr. Ioan Vaida, L. Triteanu, Dr. V. Meșter, Dr. Iulian Pop, etc.

Și a fost o dispoziție de mândrie românească, pe care jocurile naționale, *Gălușorul*, *Hora*, și *Bătuta*, jucate frumos de o grupă de studenți, în costume naționale, a ridicat-o mult. Se crede că și venitul va fi fost însemnat, deși s'au făcut multe poate prea multe spese.

Se sprijinim arta română!

AVIZ.

Reîntorcându-mă zilele acestea din străinătate, — unde am studiat mai vârtos pictura bisericească, — m'am stabilit definitiv în comuna mea Agârbiciu, tract. Mediașului. Aci primesc spre executare ori ce fel de pictură în oleu, — în special pictura bisericească, ca: **iconostase** (altare), **icoane**, în ori ce mărimi, — pictate pe **pânză, lemn, zinc** etc. Asemenea lucrez icoane pentru **prapori, și prapori întregi, cruci** etc. etc.

Fac tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, — reînnoiri și reparaturi,

Toate lucrurile le execut cu preț favorabil.

Poșed numeroase atestate de mulțumite pentru lucrările mele.

Schițe, informațiuni etc., la cerere trimet cu plăcer.

Cerând sprijinul, semnez

Cu stimă:

Nicolae Baci
pictor bisericesc.

(28) 2—5

Agârbiciu (Szász-Egerbegy)

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de *dentist* în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: *Virgil Muntean*, dentist.

(23) 5—?

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în afaceri procesuale, școlare, bisericești și comerciale. Intervin la referenții dela Curie, din ministerii și dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate și mape. Esoperez și urgitez **concesiuni și dispensațiuni la căsătorii, licențe de birt și pentru trafici, mijlocesc ajutor de stat la cumpărări de izlaze și pășuni, pe baza legii din 1908 art. 43.** Mijlocesc împăcări procesuale și în afaceri concursuale, apoi cumpărări, vânzări și exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat și indeosebi articlii tehnici, rechisite economice precum: mașini de imblătit, de arat, de scos butucii, de scris, de cusut și case de fer incombustibile, diferite motoare pentru mori și uloiniți. Mijlocesc pentru oficianți împrumuturi personale, pentru țărani, proprietari de pământ, comune și comunități împrumuturi ieftine, simple ipotecare și amortisaționale calculate cu 4½ procente la sută și 1 procent amortizare din capital; câștig reescompt pentru bănci, efectuesc tot felul de comande comerciale, mărfuri, semințe de primăvară pentru grădinari și economi, apoi comande la bursă, hârtii de valoare.

Observ, că cumpărările mașinelor și motoarelor le mijlocesc astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totdeauna este expertul

meu la astfel de cumpărări, deci feritivă de agenții din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese, însă nu marfa dorită vă câștigă.

Taxele vor fi moderate și serviciul prompt, însă rog o anticipație de cinci coroane, cu care sumă se achită corespondența, urgențele, comanda și informațiunile mai simple. — Rog la întreprinderea mea sprijinul on. public român și indeosebi a colegilor mei.

Cu stimă

DR. CONSTANTIN MANEA

advocat diplomat.

VIII. Aggteleki-u. 12., I. 7. Telefon 171-27.

(29) 2—4

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sngător de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64.

(80) 23—26

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peoporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-18
Capitale asigurate pe viață achitate		4,571,035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045,412 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	vieată	10,847,132 =
		2,309,387 =

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 3—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

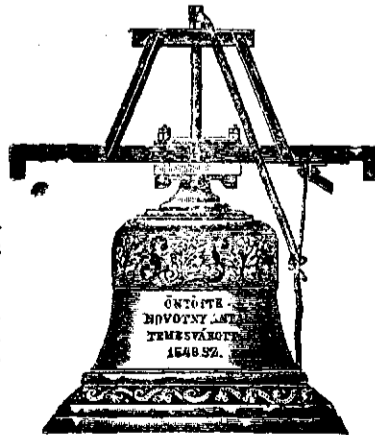
(27) 3—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco.